

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת

יואל חסון
נחמן שי
דב חנין
קסניה סבטלובה
איילת נחמיאס ורבין
יוסי יונה
יעל כהן-פארן
מיקי לוי
איתן ברושי
מיכל בירן
מיקי רוזנטל
איציק שמולי
יחיאל חיליק בר
אילן גילאון
עיסאווי פריג'
עבדאללה אבו מערוף
יוסף ג'בארין
חנין זועבי
סתיו שפיר
יעקב אשר
נורית קורן
עמר בר-לב

פ/20/3473

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – תקופת לידה והורות לבן זוג של עובדת שילדה יותר מילד אחד),

התשע"ז–2016

תיקון סעיף 6¹. בחוק עבודת נשים, התשי"ד–1954¹, בסעיף 6(ג), בסופו יבוא "לעניין סעיף זה, בלי לגרוע מכל דין, עובד שבת זוגו ילדה בלידה אחת יותר מילד אחד, יהיה רשאי לממש את שלושת השבועות האמורים, כולם או חלקם, במקום בת זוגו ובהסכמתה, בתוך תקופת הלידה וההורות של בת הזוג, החל מיום הלידה ואילך."

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 154.

(1) בסעיף קטן (ב), במקום "לפי סעיף 6(ח)" יבוא "לפי סעיף 6(ג) ו-(ח)";

(2) בסעיף קטן (ג) –

(א) בפסקה (1), בסופה יבוא "אלא אם כן התקיימו התנאים האמורים בסעיף 6(ג) לחוק עבודת נשים."

(ב) בפסקה (3), בסופה יבוא "אלא אם כן התקיימו התנאים האמורים בסעיף 6(ג) לחוק עבודת נשים."

תחולה 3. חוק זה יחול על עובדת ובן זוגה שילדה ביום תחילתו של חוק זה ואילך.

ד ב ר י ה ס ב ר

הולדת תינוק היא אירוע שמח ומכונן בחיי ההורים, אך גם תובעני מאוד. שני ההורים נדרשים להשקיע משאבים פיזיים ונפשיים חריגים כדי לטפל בדרך הנוול בצעדיו הראשונים בעולם. כאשר מדובר בהולדת תאומים או שלישיה (ואף למעלה מכך, אם כי מדובר במקרים נדירים מאוד) – הקושי שאיתו מתמודדים ההורים הוא כפול, ובהתאם, נדרשים מהם משאבים גדולים בהרבה.

למרות זאת, חוק עבודת נשים, התשי"ד–1954 (להלן – החוק), בנוסחו הקיים אינו נותן מענה מספק לקושי הייחודי עמו מתמודדים שני ההורים שלהם נולד יותר מילד אחד בלידה אחת. החוק מטפל בעיקר בתרחיש הטיפוסי והנפוץ יותר (כ-95% מהלידות בקירוב) של הולדת ילד אחד. במצב כזה, ככלל, האם זכאית לתקופת לידה והורות בתשלום שנמשכת עד 14 שבועות, ואילו האב זכאי לחופשה של 5 ימים מיד לאחר הלידה. באפשרותו גם להחליף את האם החל מהשבוע השביעי ללידה. ההסדר הקיים אמנם משמר אפוא את החלוקות המגדריות המסורתיות בין גברים לנשים ונתון לביקורת בשל כך, אך אין ספק שהוא מייצג שיפור משמעותי במצבת הזכויות של האבות והאימהות לעומת המצב הקודם. תקופת הלידה וההורות של האם הוארכה, לאב ניתנה חופשה (גם אם קצרה וסמלית), ולבני הזוג ניתנה אוטונומיה, שלא היתה קיימת בעבר, להתחלף ביניהם במהלך התקופה.

עבור התרחיש הנדיר יותר של הולדת תאומים ומעלה, החוק קובע (בסעיף 6(ג)) שעובדת שילדה בלידה אחת יותר מילד אחד, זכאית להאריך את תקופת הלידה וההורות בשלושה שבועות עבור כל ילד נוסף החל מהילד שני.

מדובר בהסדר לא מספק שאינו לוקח בחשבון את הקשיים הפיזיים והנפשיים האדירים והייחודיים הכרוכים בהבאת שני ילדים (או יותר) לעולם בבת אחת. ההסדר גם אינו לוקח בחשבון שעבור הורים רבים, התקופה הקריטית ביותר לטיפול בילדים ולתמיכה אחד בשני היא דווקא מיד לאחר הלידה, ולא בתום תקופת הלידה וההורות הבסיסית, 14 שבועות לאחר הלידה.

לפיכך, מוצע לשנות את ההסדר הקיים ולהעניק להורים אלה את האוטונומיה להחליט בהחלטה משותפת כיצד לנצל את שלושת השבועות הנוספים. הורים שירצו בכך, יוכלו לקבוע שבמקום שהאם תנצל את שלושת השבועות הנוספים בתום התקופה (שבוע 14 עד שבוע 17) – האב ינצל את כל שלושת השבועות הנוספים, או את חלקם, כבר בתחילת תקופת הלידה וההורות או בכל שלב לאחריה. באופן הזה, האב והאם יוכלו לשהות ביחד במהלך תקופת הלידה וההורות ולהעניק האחד לשנייה את התמיכה הנדרשת

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

במסגרת הטיפול האינטנסיבי בזוג תאומים ויותר. אם ההורים יבחרו באפשרות הזאת, הדבר כמובן לא יבוא על חשבון זכויות אחרות המגיעות להם מכוח החוק.

יש לציין שלא מדובר בהצעת חוק שעלות ביצועה גבוהה, וזאת משלושה טעמים עיקריים: ראשית, הצעת החוק תחול על היקף קטן (בערך 5%) מכלל הלידות. שנית, ההצעה אינה מבקשת להקצות זמן נוסף לתקופת הלידה וההורות, אלא לאפשר החלפה בין האב לאם, גם לעניין זכאותם לדמי לידה מהביטוח הלאומי עבור שלושת השבועות האמורים. האב יקבל דמי לידה במקום האם אם הם יבחרו לממש את האפשרות המוצעת, ללא עלות נוספת. שלישית, יש להניח שלא כל הזוגות יבחרו לממש את האפשרות המוצעת ויהיו כאלה שיעדיפו את האפשרות "המסורתית" שבה האם זכאית לשלושה שבועות נוספים. יש עוד כברת דרך ארוכה להשגת שוויון מגדרי בהורות ובשוק העבודה. הצעה זאת אינה בגדר שינוי סדרי עולם ואינה מתיימרת לבשר על מהפיכה תפיסתית כזאת. מדובר בשינוי נקודתי ומידתי, המשתלב היטב בשורה של תיקונים שכבר נעשו בחוק, המקרבים אותנו עוד יותר לחברה שבה אבות ואמהות חולקים בנטל ההורות והפרנסה מתוך אוטונומיה מקסימלית ולא כהבנייה חברתית הנכפית עליהם בניגוד לרצונם.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' בחשוון התשע"ז – 21.11.16